

С.Л. Зеленков

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЮВЕЛІРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: РЕЗУЛЬТАТИ ОДНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

Проблема в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими теоретичними й практичними завданнями обумовлена тим, що на сучасному ринку праці потрібні люди з іншим, набагато ширшим аніж тільки пізнавальним набором якостей і можливостей, які, по суті, і визначають компетентність людини. Можна бути обізнаним, але абсолютно некомпетентним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (В.Б. Бондаревський, О.Н. Олейніков, О.І. Пометун, О.П. Тонконога, Н.П. Шапошнікова, та ін.), в яких започатковано розв'язання даної проблеми, дозволив стверджувати, що в умовах нової освітянської парадигми процес підготовки компетентного фахівця є однією з головних проблем професійної педагогіки. З іншого боку сучасний соціокультурний і споживчий менталітет сформував нові умови для трансформації ювелірного мистецтва в дисципліну гуманістичної культури, що гармонійно поєднує традиційні ремесла та інновації технічного прогресу.

Аналіз не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується дана стаття, дозволяє стверджувати, що саме компетентність набуває останнім часом все більшої актуальності у зв'язку з постійною трансформацією соціального досвіду, модернізацією сфери професійної освіти, створенням найрізноманітніших різновидів авторських педагогічних систем, зростанням рівня вимог соціуму до фахівця.

Завданням статті є висвітлення результатів та аналізу дослідно-

експериментальної роботи щодо формування професійної компетентності майбутніх фахівців ювелірних спеціальностей шляхом упровадження в професійну підготовку структурно-організаційної моделі.

Результати експериментальної роботи з формування та розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців ювелірних спеціальностей, а також висновки щодо створення організаційно-педагогічних умов відповідно позначилися й на продуктивності такої роботи. Вже перші результати проведеної нами експериментальної роботи (дані анкетування і тестування) дали змогу констатувати усвідомлення педагогічною громадськістю значущості проблеми створення організаційно-педагогічних умов щодо професійної підготовки майбутніх фахівців ювелірних спеціальностей.

Після цього нами було проведено порівняльний аналіз розподілу відносної кількості майбутніх фахівців за рівнями в контрольних та експериментальних групах на констатувальному і прикінцевому етапах експерименту.

Ми проаналізували результати тестувань респондентів за кожною з характеристик, та склали таблицю динаміки формування і розвитку характеристик компонентів професійної компетентності за опосередкованими показниками: 1 – низький рівень, 2 – середній, 3 – достатній, 4 – високий рівень. За основу були взяті характеристики професійної компетентності: мотиваційна, когнітивна, поведінкова,

ціннісно-сміслова та емоційно-

регуляційна (див. табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка розвитку характеристик компонентів професійної компетентності за опосередкованими показниками

Характеристики компонентів проф. компетентності	Рівні розвитку	КГ на констат. етапі, n=27		КГ на прикінцевому етапі, n=27		ЕГ на констат. етапі, n=54		ЕГ на прикінцевому етапі, n=54	
		%	абс	%	абс	%	абс	%	абс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Мотиваційна	1	33,3	9	25,94	7	40,7	22	1,85	1
	2	55,6	15	51,85	14	51,85	28	20,37	11
	3	3,7	1	14,81	4	5,6	3	50	27
	4	7,4	2	7,4	2	1,85	1	27,75	15
	середній	1,85		2,04		1,69		3,04	
Когнітивна	1	51,85	14	29,6	8	50	27	3,7	2
	2	44,45	12	44,5	12	44,45	24	14,8	8
	3	3,7	1	22,2	6	3,7	2	53,7	29
	4	0	0	3,7	1	1,85	1	27,8	15
	середній	1,52		2		1,57		3,06	
Поведінкова	1	44,45	12	29,63	8	46,3	25	3,7	2
	2	48,15	13	44,45	12	44,45	24	9,26	5
	3	3,7	1	22,22	6	7,4	4	57,41	31
	4	3,7	1	3,7	1	1,85	1	29,63	16
	середній	1,67		2		1,65		3,13	
Ціннісно-сміслова	1	55,6	15	44,45	12	40,7	22	3,7	2
	2	40,7	11	37,04	10	53,7	29	16,67	9
	3	3,7	1	14,80	4	5,6	3	51,85	28
	4	0	0	3,7	1	0	0	27,78	15
	середній	1,48		1,78		1,65		3,04	
Емоційно-регуляційна	1	48,15	13	33,3	9	40,7	22	3,7	2
	2	37,05	10	44,45	12	51,85	28	12,97	7
	3	7,4	2	18,55	5	5,6	3	53,7	29
	4	7,4	2	3,7	1	1,85	1	29,63	16
	середній	1,74		1,93		1,69		3,09	

Результати показали, що рівень характеристик компонентів професійної компетентності майбутніх фахівців ювелірних

спеціальностей після проведення спецкурсу „Основи професійної компетентності фахівців ювелірної справи” в експериментальних групах

значно зріс. Для кількісного аналізу розвитку професійної компетентності за даними таблиці, ми обчислили математичне очікування рівнів професійної компетентності по кожній з характеристик компонентів та порівняли результати на констатувальному і прикінцевому етапах. Обчислення проводилось за формулою:
$$M(x) = \sum_{k=1}^v x_k \frac{n_k}{N},$$

Математичне очікування рівнів мотиваційної характеристики компонентів професійної компетентності в контрольній групі склало: на констатувальному етапі – 1,85; на прикінцевому – 2,04.

Відносну зміну рівнів характеристик компонентів професійної компетентності майбутніх фахівців ювелірних спеціальностей ми обчислювали за формулою:
$$\Delta = \frac{M_2 - M_1}{M_1} * 100 \% =$$
 10,27%.

Математичне очікування рівнів мотиваційної характеристики компонентів професійної компетентності в експериментальних групах складало: на констатувальному етапі – 1,69; на прикінцевому – 3,04.

Відносна зміна = 79,88%, тобто відносний рівень мотиваційної

характеристики компонентів професійної компетентності у експериментальних групах зріс в середньому на 79,88%.

Аналогічно обчислювалось математичне очікування: рівнів когнітивної характеристики компонентів професійної компетентності (відносна зміна = 94,9%); поведінкової характеристики компонентів професійної компетентності (відносна зміна = 89,7%); ціннісно-сислової характеристики компонентів професійної компетентності (відносна зміна = 84,24%); емоційно-регуляційної характеристики компонентів професійної компетентності (відносна зміна = 82,84%)

Для графічного уявлення змін, що відбулися щодо розвитку характеристик компонентів професійної компетентності майбутніх фахівців ювелірних спеціальностей, ми побудували графік динаміки розвитку цих характеристик для контрольних та експериментальних груп (див. рис. 1, с. 5). Кожна лінія графіку відображає середній рівень розвитку характеристик: А – контрольна група на початку експерименту; В – контрольна група в кінці експерименту; С – експериментальні групи на початку експерименту; D – експериментальні групи в кінці експерименту.

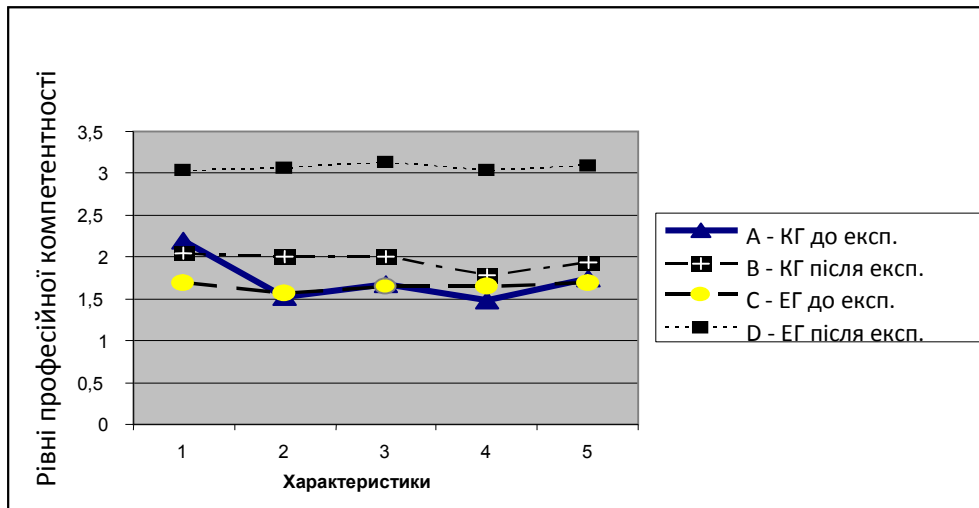

Рис. 1 Динаміка розвитку характеристик компонентів професійної компетентності за опосередкованими показниками компонентів

Після цього ми проаналізували загальну зміну розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців ювелірних спеціальностей після проведення спецкурсу. Зміну оцінок рівнів професійної компетентності майбутніх ювелірів за шкалою професійної компетентності показано у таблиці (див табл. 2) та для більшої наочності на гістограмі (див. рис. 2).

Наведені дані свідчать про значне підвищення рівнів професійної компетентності у майбутніх фахівців ювелірних спеціальностей в експериментальних групах. Зрушення в бік більш високих рівнів може бути пояснене проведеною експериментальною роботою. Ця робота також переконливо свідчать про те, що сформована професійна компетентність майбутніх фахівців ювелірних спеціальностей на достатньому та високому рівнях допомагає розвивати професійні й особистісні характеристики фахівців ювелірних спеціальностей, наприклад, впевненість у собі як фахівці ювелірної справи. Вона підтверджує, що підготовка майбутніх ювелірів до професійної діяльності,

цілеспрямоване формування професійної компетентності при реалізації структурно-організаційної моделі формування зазначеної компетентності з опорою на формування професійних і особистісних знань, умінь, навичок і ставлень майбутніх ювелірів з урахуванням організаційно-педагогічних умов, забезпечує їм постійне професійне зростання, відпрацювання вмій виконання практичних завдань, виховання прагнення до самостійної практичної діяльності.

Висновки з даного дослідження: проведення дослідно-експериментальної роботи з формування професійної компетентності у майбутніх фахівців ювелірної справи шляхом реалізації структурно-організаційної моделі, під час якої було створено відповідні організаційно-педагогічні умови, дозволило встановити, що середній рівень сформованої професійної компетентності у майбутніх фахівців ювелірних спеціальностей на прикінцевому етапі збільшився на 78,92% ніж на початковому. Це дає всі

підстави говорити про ефективність професійної компетентності застосування визначеної нами майбутніх фахівців ювелірних структурно-організаційної моделі спеціальностей.

Таблиця 2

Результати зміни оцінок рівнів професійної компетентності майбутніх ювелірів за шкалою професійної компетентності

Групи респондентів	Рівні готовності		Низький		Середній		Достатній		Високий	
	%	абс	%	абс	%	абс	%	абс	%	абс
КГ на констатувальному етапі $n=27$	40,75	11	48,15	13	11,1	3	0	0		
КГ на прикінцевому етапі $n=27$	33,3	9	44,5	12	18,5	5	3,7	1		
ЕГ ₁ на констатувальному етапі $n=29$	44,92	13	48,28	14	3,4	1	3,4	1		
ЕГ ₁ на прикінцевому етапі $n=29$	3,7	1	17	5	51,7	15	27,6	8		
ЕГ ₂ на констатувальному етапі $n=25$	52	13	44	11	4	1	0	0		
ЕГ ₂ на прикінцевому етапі $n=25$	4	1	12	3	56	14	28	7		
ЕГ ₁₊₂ на констатувальному етапі $n=54$	48,15	26	46,3	25	3,7	2	1,85	1		
ЕГ ₁₊₂ на прикінцевому етапі $n=54$	3,7	2	14,8	8	53,7	29	27,8	15		

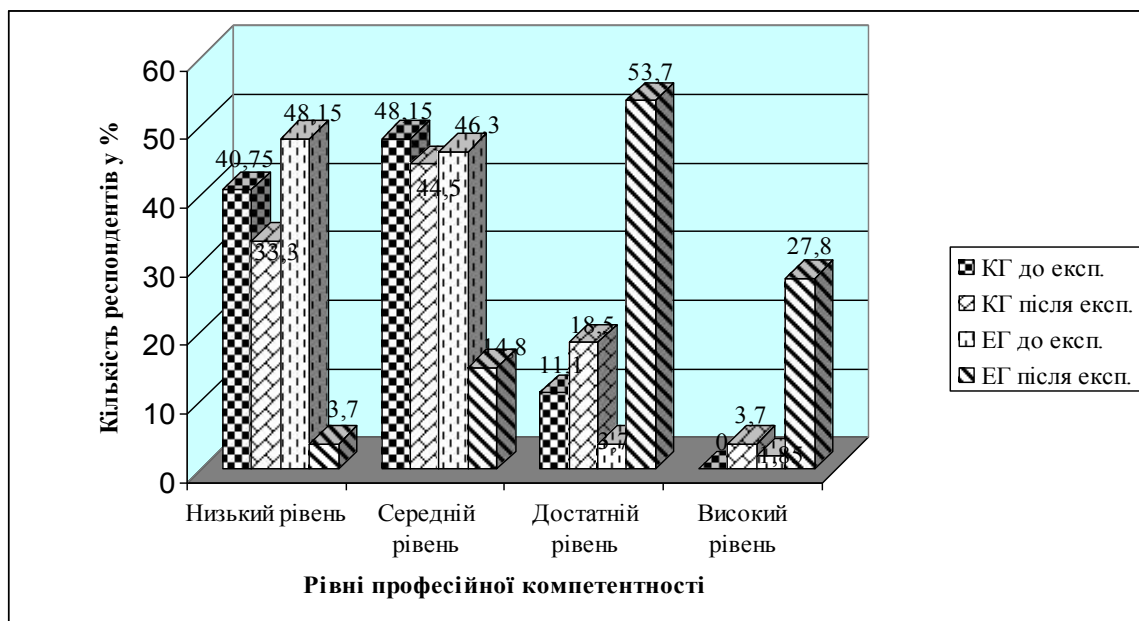

Рис. 2. Гістограма розподілу майбутніх фахівців ювелірних спеціальностей на констатувальному етапі за рівнями сформованості професійної компетентності і після формувального етапу

експерименту (контрольні і експериментальні групи)

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку ми вбачаємо у впровадженні розробленої нами структурно-організаційної моделі у процес професійної підготовки професійно-технічних закладах освіти різних рівнів акредитації; врахуванні

необхідних вимог, які висуваються інноваційним характером розвитку освіти та змінами, що викликані розвитком суспільства, вимогами щодо сформованої на високому рівні професійної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Богданова І.М.* Технології в освіті: теоретико-методологічний аспект: Монографія. - Одеса: "ТЕС", 1999. - 146 с.

2. *Курлянд З.Н.* Педагогічний процес як система / Педагогіка. Навч. посібник. – Одеса: ПДПУ, 2001. – С. 45-49.

3. *Семенова А. В.* Розвиток професійної компетентності фахівців

засобами парадигмального моделювання (інтерактивний тренінг): Навчально-методичний посібник. – Одеса: ПДПУ, 2006. – 132 с.

4. *Сидоренко Е.В.* Методы математической обработки в психологии. – СПб.: ООО"Речь", 2000. – 350с.

Подано до редакції 25.09.06

РЕЗЮМЕ

В статті освещаются результаты и анализ опытно-экспериментальной работы относительно формирования профессиональной компетентности

будущих специалистов ювелирных специальностей путем внедрения в профессиональную подготовку структурно-организационной модели.

SUMMARY

The article presents some results and analysis of experimental work as for formation of professional competence of future specialists of jewelry specialties through introducing the structural organizational model into professional training system.